

АЛЕКСАНДЪР ДЮМА
Още десет години по-късно
Виконт Дьо Бражелон

СВЕТОВНА КЛАСИКА

Приключения

ALEXANDRE DUMAS
LE VICOMTE DE BRAGELONNE OU DIX ANS PLUS TARD, 1847

© Любен Велчев, превод, 1975, 2017 г.

© Станислав Иванов, корица, 2017 г.

© Книгоиздателска къща „Труд“, 2017 г.

ISBN МЕКА КОРИЦА: 978-954-398-500-5
ISBN ТВЪРДА КОРИЦА: 978-954-398-501-2

АЛЕКСАНДЪР ДЮМА

ОЩЕ ДЕСЕТ ГОДИНИ ПО-КЪСНО
ВИКОНТ ДЪО БРАЖЕЛОН

Превод от френски *Любен Велчев*

КНИГОИЗДАТЕЛСКА КЪЩА „ТРУД“
София, 2017 г.

I.

Писмото

Към средата на месец май 1660 година, в девет часа сутринта, когато горещите вече лъчи на слънцето изсушаваха росата по дивите репей на замъка Блоа, една малка кавалкада, която се състоеше от трима мъже и двама пажове, мина по градския мост и не направи голямо впечатление на жителите, които се разхождаха по кея. Те само вдигнаха ръце към шапките и допълниха това първо движение със следните думи, казани на най-чист френски език:

– Ето Негово Височество се връща от лов. – И нищо повече.

Но докато конете се изкачваха по стръмния наклон от реката към замъка, няколко дюкянски продавачи се приближиха до последния кон, на чието седло бяха окачени различни птици, вързани за шиите.

С истинска селска откровеност любопитните изразиха своето презрение към тоя оскъден лов, поприказваха си за неудобствата на лова със соколи и се върнаха към заниманията си. Само един от любопитните – едро, червенобузесто и весело момче – попита защо Негово Височество, който би могъл толкова добре да прекарва времето благодарение на огромните си доходи, се задоволява с това жалко развлечение.

Отговориха му:

– Не знаеш ли, че главното развлечение на Негово Височество е да се отегчава?

Веселото момче вдигна рамене с движение, което означаваше

ясно като бял ден: „В такъв случай предпочитам да бъда продавач в дюкян, отколкото принц“.

И всеки се залови с работата си.

Между това Негово Височество продължаваше пътя си с такава меланхолия и едновременно с такъв величествен вид, че сигурно би възбудил възхищението на зрителите, ако имаше зрители; но жителите на Блоа не можеха да простят на Негово Височество, защото е избрал веселия им град, за да се отегчава. И всеки път, когато виждаха отегчаващия се принц, те се измъкваха незабелязано, като се прозяваха, или се отдръпваха от прозорците в дъното на стаите, сякаш искаха да избегнат приспивателното влияние на това дълго, бледо лице, на тия сънливи очи и на тая немощна осанка. Така че достойният принц можеше да бъде почти сигурен, че няма да види никого по улиците, ако намисли да се разхожда.

И така, от страна на жителите на Блоа това беше много претъпно неуважение: Негово Височество заемаше първо място в кралството, стоеше може би по-високо от краля. Действително ако Луи XIV, който царуваше тогава, беше имал щастието да се роди син на Луи XIII, Негово Височество бе имал честта да се роди син на Анри IV. Следователно жителите на Блоа трябваше да се гордеят с предпочитанието, което Гастон д'Орлеан бе отдал на града им, като се беше заселил с двора си в старинния замък Блоа.

Но такава беше съдбата на тоя велик принц: той не възбуждаше никога вниманието и възхищението на тълпата. Негово Височество свикна най-после с това.

Може би именно това му даваше тоя вид на спокойно отегчение. По-преди Негово Височество водеше много деен живот. Не може човек да стои със скръстени ръце, когато отсичат главите на дванадесетина от най-добрите му приятели. Но след идването на кардинал Мазарини в министерството не бе отсечена главата на никого и Негово Височество остана без всякакво занимание, а това се отрази на настроението му.

И така, животът на клетия принц протичаше много унило. Сутрин той ходеше на лов по бреговете на Бьоврон или в горите на Северни, след това преминаваше Лоара и отиваше да закусва в Шамбор, с апетит или без апетит; и до следния лов жителите на Блоа не чуваха нищо за своя владетел и господар.

Ето как принцът се отегчаваше *extra rauro**; що се отнася до отегчението в стените на града, ние ще дадем представа за него на читателя, ако желае да последва кавалкадата заедно с нас и се изкачи до величественото преддверие на замъка Блоа.

Негово Височество яздеше дребен породист кон с широко седло от пурпурно кадифе и стремена във формата на обувка; конят беше жълточервеникав; пурпурната кадифена късовейка на Негово Височество под мантия със същия цвят се сливаше със седлото; и само по тоя общ червен тон можеше да се познае принцът между двамата му другари, от които единият беше с лилава дреха, а другият със зелена. Тоя отляво, облеченият в лилаво, беше началникът на конюшнията, а тоя отдясно, облеченият в зелено, беше главният ловец.

Единият паж носеше два ловджийски сокола на прът, другият държеше в ръка ловджийски рог, с който затръби лениво на двадесет крачки от замъка. Всички, които заобикаляха ленивия принц, действаха като него, тоест лениво.

При тоя сигнал осем войници, които се разхождаха на слънце в квадратния двор, грабнаха алебардите си и Негово Височество влезе тържествено в замъка.

Когато принцът влезе в двора, няколкото хлапетии, които тичаха подир кавалкадата и си показваха един на друг убитите птици, се разпръснаха, като разсъждаваха за това, което току-що бяха видели; после, когато те си отидоха, улицата, площадът и дворът опустяха напълно.

Негово Височество слезе мълчаливо от коня, влезе в покоите си, където камердинерът** му подаде да се преоблече; и тъй като Нейно Височество още не беше изпратила да кажат, че закуската е готова, Негово Височество се изтегна в един лежащ стол и заспа тъй дълбоко, като че ли беше единадесет часът вечерта.

Осемте войници, които знаеха, че няма какво да правят чак до вечерта, легнаха на каменните пейки, на слънце; конярите с конете

---

* *Extra rauro* (лат.) – извън стените (на града) – бел. прев.

** остар. Приближен слуга в богат благороднически дом. Освен обикновени домашни задължения, е отговарял за пътуванията и финансовите въпроси на господаря си – бел. ред.

изчезнаха в конюшните; в замъка сякаш всичко заспа подобно на Негово Височество с изключение на няколко птички, които цвърчеха весело в храстите.

Изведнъж сред тая сладка тишина се разнесе силен, продължителен смях, който накара няколко от заспалите алебардисти да отворят очи.

Тоя смях идваше от замъка, от един прозорец, ярко осветен от слънцето.

Гравираното желязно балконче пред тоя прозорец беше украсено със саксия с червени шибои, друга саксия с иглики и трета с подранил розов храст; ярката зеленина на тоя храст беше изпъстрена с много червени точки, което показваше, че розите скоро ще цъфнат.

В стаята, осветена от тоя прозорец, се виждаше четвъртата маса, покрита със стара харлемска покривка с големи цветя; в средата на масата стоеше глинена ваза с дълга шия, в която бяха натопени перуники и момина сълза; отстрани на масата, едно срещу друго, седяха две момичета.

Те се държаха много особено: можеше да се вземат за пансионерки, избягали от манастир. Едното, облегнало лакти на масата, с перо в ръката, пишеше грижливо на лист хубава холандска хартия; другото, коленичило на един стол, което му позволяваше да се наведе през облегалото чак до средата на масата, гледаше как пише приятелката му. Те викаха, шегуваха се, смееха се и най-после избухнаха в такъв силен смях, че уплашиха птичките в храстите и смутиха съня на гвардейците на Негово Височество.

Щом се заловихме с портрети, ще ни бъде позволено, надяваме се, да нарисуваме още два – последните в тая глава.

Момичето, което беше коленичило на стола, тоест това, което вдигаше шум и се смееше, беше хубаво, на деветнадесет-двадесет години, с мургаво лице, черна коса, с блестящи очи, които святкаха под рязко очертаните вежди; зъбите му блестяха като бисери между кораловочервените устни. Движенията му сякаш бяха резултат от действието на някаква барутна мина; то не се движеше, а скачаше.

Другото момиче, което пишеше, гледаше неуморимата си приятелка със сини очи, светли и чисти, както в тоя ден беше светло и чисто небето. Косата му, пепеляворуса, изящно сресана, висеше

на меки къдри около седефените му бузи; ръката, която лежеше на хартията, беше прелестна, но тънка, което показваше, че то е още много младо. При всяко високо извикване на приятелката му то надигаше уж възмутено нежните си бели рамене, на които, както и на ръцете, още липсваха пълнота и закръгленост.

– Монтале! Монтале! – каза то най-после с приятен и галещ като песен глас. – Вие се смеете много високо, смеете се като мъж. Не само ще обърнете внимание на господата гвардейците, но и няма да чуете звънеца на Нейно Височество, когато тя ви повика.

Младото момиче, което се наричаше Монтале, не престана нито да се смее, нито да маха с ръце при тая забележка. То само отговори:

– Луиз, вие не казвате това, което мислите, мила моя. Вие знаете, че господата гвардейците, както ги наричат, са вече заспали и че с топ не можеш да ги събудиш. Знаете, че звънецът на Нейно Височество се чува дори на блоаския мост и следователно ще го чуя, когато службата ми ме призове при Нейно Височество. Просто ви е досадно, че се смея, когато пишете; страх ви е да не би госпожа Дьо Сен Реми, вашата майка, да се качи тук, както прави понякога, когато се смеем много високо, да не би да ни изненада и да види тоя огромен лист, на който за четвърт час сте написали само тия думи: *Господин Раул...* Вие имате пълно право, мила ми Луиз, защото след тия две думи могат да се напишат много други, такива многозначителни и пламенни, че госпожа Дьо Сен Реми, милата ви майка, би имала право да бълва змии и гущери. Е, кажете, не е ли така?

И Монтале се разсмя още по-високо.

Русото младо момиче се разсърди не на шега. То скъса листа, на който наистина беше написано с хубав почерк *Господин Раул*, смачка хартията в разтрепераните си ръце и я изхвърли през прозореца.

– Така, така! – каза госпожица Дьо Монтале. – Нашата овчица, нашето невинно детенце, нашата гълъбица се разсърди!... Не се страхувайте, Луиз: госпожа Дьо Сен Реми няма да дойде, а ако дойде, вие знаете, че имам тънък слух. При това не е ли напълно позволено да се пише на стар приятел, когато познавате от дванадесет години, особено когато писмото започва с думите: *Господин Раул?*

– Добре, няма да му пиша – каза младото момиче.

– Ах, ето я Монтале добре наказана! – извика чернооката присмехулница, като продължаваше да се смее. – Хайде, хайде, вземете друг лист и да свършим бързо с вашето писане... Ах! Ето и звънецът бие! Е, бога ми, толкова по-зле! Нейно Височество ще почака или ще мине тая сутрин без първата си почетна госпожица!

Действително се чуваше звънецът. Това означаваше, че Нейно Височество е свършила тоалета си и чака Негово Височество, който обикновено я водеше подръка от салона в трапезарията.

След като изпълняваше тоя обред с особена церемония, височайшата двойка закусваше и се разделяше до обеда, който винаги почваше точно в два часа.

Щом звънецът заби, в кухнята, която се намираще в лявата страна на двора, се отвори една врата и през нея минаха един след друг двама домоуправители и осем помощник-готвачи, които държаха носилка с блюда, покрити със сребърни капаци.

Единият домоуправител, навярно старши по чин, допря мълчаливо палката си до гвардееца, който хъркаше на една пейка. Той беше дори така добър, че сложи в ръцете на тоя съвсем сънлив човек алебардата, изправена до него край стената. Без да иска обяснения, войникът придружи до трапезарията храната на Негово Височество, пред която вървяха един паж и двамата домоуправители.

Навсякъде, където минаваше храната, караулите отдаваха чест.

Госпожица Дьо Монтале и приятелката ѝ гледаха от прозореца си подробности на тоя церемониал, макар че отдавна бяха вече свикнали с него. Впрочем те го гледаха с такова любопитство само за да бъдат по-сигурни, че няма да ги обезпокоят. Ето защо, щом помощник-готвачите, гвардейците, пажовете и домоуправителите минаха, те седнаха отново край масата. И слънцето, което за миг беше осветило тия две прелестни лица, осветяваше сега отново само шибоите, игликите и розовия храст.

– Е – каза Монтале, като седна отново на мястото си, – Нейно Височество ще закуси и без мен.

– О, Монтале, вие ще бъдете наказана! – отговори другото младо момиче, като седна тихо на мястото си.

– Наказана? А, да, тоест ще бъда лишена от разходка. Та аз само това желая, да бъда наказана! Да изляза с тая огромна кола, хванала се за вратичката, да завивам ту наляво, ту надясно по лош път,

по който едва може да се измине една левга за два часа; после да се върна точно към това крило на замъка, където се намира прозорецът на Мария Медичи, при което Нейно Височество непременно ще каже: – „Кой може да повярва, че от тоя прозорец е избягала кралица Мария!... Четиридесет и седем стъпки височина!... Майката с двама принцове и три принцеси!“ Ако това е развлечение, Луиз, аз искам да бъда наказвана всеки ден, особено когато наказанието ми е да остана с вас и да пиша такива занимателни писма като тия, които пишем.

– Монтале! Монтале! Трябва да се изпълняват задълженията.

– Лесно ви е да говорите за задължения, душичке моя, когато сте напълно свободна при тоя двор. Едничка вие се ползвате от всичките му облаци, без да носите никакви тежести, вие повече от мен сте почетна госпожица, защото Нейно Височество пренася на вас своето разположение към втория ви баща; така че вие влизате в тоя тъжен дом като птичките в тая кула: вдишвате въздуха, наслаждавате се на цветята, кълвете зърната, без да имате каквито и да било задължения, без да знаете що е отегчение! И вие ми говорите, че трябва да се изпълняват задълженията! Действително, моя прелестна ленивке, какви са вашите задължения? Да пишете на хубавеца Раул? А пък виждам, че и на него не пишете, така че, струва ми се, и вие пренебрегвате донякъде задълженията си.

Луиз прие сериозен вид, облегна брадичката си на дланта и каза чистосърдечно:

– Значи ме укорявате за благоденствието ми! Как можахте? Вие имате бъдеще. Вие служите при двора – кралят, ако се жени, ще повика Негово Височество при себе си. Вие ще видите великолепни празници, ще видите краля, за когото казват, че е много хубав, много очарователен.

– А отгоре на това ще видя Раул, който служи при господин принца – прибави Монтале лукаво.

– Клетият Раул! – въздъхна Луиз.

– Сега е моментът да му пишете, душичке! Хайде, започнете отново с това знаменито *Господин Раул*, което блестеше начело на скъсания лист.

Монтале ѝ подаде перото и с чаровна усмивка насърчи ръката ѝ, която написа бързо познатите ни думи.

– А сега? – попита по-младото момиче.
– Сега пишете това, което мислите, Луиз – отговори Монтале.
– Сигурна ли сте, че мисля нещо?
– Вие мислите за някого, а това е едно и също и дори по-лошо.
– Тъй ли смятате, Монтале?
– Луиз, Луиз, вашите сини очи са дълбоки като морето, което миналата година видях в Булон. Не, лъжа се, морето е коварно; вашите очи са дълбоки като лазура ей там горе, над главите ни.

– Е, добре, ако четете тъй добре в очите ми, кажете какво мисля, Монтале.

– Първо, вие не мислите *Господин Раул*; вие мислите *Мой мили Раул*.

– О! Не се червете от такава дреболия. *Мой мили Раул*, вие ме молите да ви пиша в Париж, където вие служите у господин принца. Как ли се отегчавате, когато търсите развлечения в спомена за една провинциалистка...

Луиз скочи.

Монтале – каза тя с усмивка, – не, аз мисля друго. Вижте, ето какво мисля.

Тя взе смело перото и с твърда ръка написа следните редове:

*Аз бих била много нещастна, ако така горецо не ме мо-
лехте да си спомня за вас. Тук всичко говори за първите години
на дружбата ни, така бързо преминали, така сладко отлетели,
че никога нищо няма да унищожжи очарованието им в сър-
цето ми.*

Монтале, която следеше бързото движение на перото и четеше наопаки, докато приятелката ѝ пишеше, запляска с ръце.

– Чудесно! – извика тя. – Това е откровеност, това е чувство, това е стил! Миличка, покажете на парижаните, че Блоа е град на хубавия език.

– Той знае, че за мен Блоа е земен рай – отговори младото момиче.

– Именно това исках да кажа и вие говорите като ангел.

– Свършвам, Монтале.

И младото момиче продължи да пише:

Вие казвате, че мислите за мен, господин Раул. Благодаря ви, но това не може да ме учуди: аз зная колко пъти сърцата ни са били едно до друго.

– О, о! – извика Монтале. – Внимавайте, агънце мое, там има вълци!

Луиз се готвеше да отговори, когато изведнъж пред портите на замъка се чу конски тропот.

– Какво е това? – рече Монтале, като се приближи до прозореца. – Красив конник, бога ми!

– Ах, Раул! – извика Луиз, която също се беше приближила до прозореца.

Тя побледня и падна силно развълнувана край недовършеното си писмо.

– Ето един истински любовник! – извика Монтале. – Той пристига тъкмо навреме!

– Отдръпнете се от прозореца... Отдръпнете се, моля ви се! – прошепна Луиз.

– Хайде де, той не ме познава! Оставете ме да видя защо е дошъл тука.

II.

Пратеникът

Госпожица Дьо Монтале имаше право: конникът беше приятен наглед.

Той беше млад човек на двадесет и четири-двадесет и пет години, висок, строен и носеше с грация тогавашната прелестна военна униформа. Големите му фуниевидни ботуши прикриваха крак, от който госпожица Дьо Монтале не би се отказала, ако ѝ скимнеше да се преоблече като мъж. С едната ръка – ръцете му бяха тънки, но силни – той спря коня си на сред двора, а с другата повдигна шапката с дълги пера, която хвърляше сянка върху сериозното му и едновременно простодушното лице.